

دیمانە لەگەڵ رۆژنامەوان (ستیفان شەمزینانی) لە مەر پەيوەندی نیوان رەگەزی نیرومی و پرسی خۆشەویستی

دیمانە: ئەوین عەلئەدین - بەشی دوویم و کۆتایی

ئەوین: تۆ چی دەئێی لەسەر ئەو خۆشەویستییهی لەبەر ئەوەی باوکی کۆرێک بەکۆرەکەیی دەئێیت دەزگێرانەکەت بالای کورتە و بەدڵم نییه، ئیتر کۆتایی پێدێت؟

ستیفان شەمزینانی: لەپراستیدا خۆشەویستی پلەیهکی ئەوەندە بالاترە، تانەو تەشەر و توانجی خەڵک ناتوانێت بگاتە دامی، بالۆ گەردنی عەشق هێندە بڵندە هیچ کاریگەرییهکی دەرەکی ناتوانی بگاتە قۆلەپیی جا نەخاسمە ئەوەی بتوانێت رۆلی هەبێت لەخاوکردنەوه و کۆتایی پێهێنای.

بەشەکەیی تری قسەکانم هەڵدەگرم بۆ ئەوەی هێما بکەم بەوێش کە پەيوەندییه کۆمەڵایەتییهکانی ئێمە رێگرن لەبەردەم عەشقداو میکانیزمی بۆ ساردکردنەوهی گەنجان لەو روودووە، تەنانەت زۆر باوک هەن دەئێن مادام کچەکەم دەیهوێت بەخۆشەویستی شووبکات، من نایەڵم ئەو زەواجە دروست بێت.

دیارە هەموو مەزمووعەکانیش وەک یەک نین، کەسانیکی زۆر هەن لاوازن و نەگەشتوونەتە ئەو پلەیهی قسەو قسەلۆک کاریگەرییان تێنەکات، ناچار تەسلیم بەواقع دەبن هەرچەندە ئەو واقعە تالیش بێت.

ئەوین: خۆشەویستییهکانی ئێرە زیاتر لەسەر بنەمای حەزن نەک لەسەر بنەمای عەقل و ژیری؟

ستیفان شەمزینانی: حەزدەکەم لەوێ دەست پێبکەم کە دەئێی پێویستە خۆشەویستی لەسەر بنەمای عەقل بونیاد بنرێت، بەلام بە بۆچوونی من لەخۆشەویستیدا عەقل رۆل نابینێت، بەلکو بە پێچەوانەوه عەشق بەهەموو جۆریک دژی عەقلە، چون عەقل لایەنە لۆژیکیهکانی هەر شتێک لێکدەداتەوه، عەشقیش دژی لۆژیکە، لۆژیک رێگرە لە بەردەم سەرچلێیهکانی عەشق.

بەلام سۆز وەک قووتانیکی توڕە وایە کە بەرەو رووی شەپۆلە هەڵچوووەکانی ئۆقیانووس دەبێتەوه، عەشق وەک کردە فرینە، بەلام عەقل باوەر بەفرینی دیدالیۆسیانەیی مەرووف ناکات.

کاتیەک کەسێک دەتوانێت عەشق بێت کە جەلوی خۆی و کاروکردەوهکانی بداتە دەستی سۆزیکێ قوول، بیداتە دەست دلی، بەلام کاتیەک عەقل بەشداریی کرد عەشق وەک مەلێک دەفرێت.

خولاسە عەشق لەسەر بنەمای سۆزداریهکی رووت بونیاد دەنرێت نەک لەسەر سترۆکتۆری عەقل. من ویستم ئەم روانگەیه لای گەنجەکان روون و ئاشکرا بێت، لە هەمان کاتدا بۆیان راست بکەمەوه کە عەشق زۆرانبازییهکی ترسناکە و پڕۆسەیهکی ناعەقلانی لەسەدداسەدە.

ئەوين: ئەگەر عەقل نەبىت كەواتە تۆ لەسەر چىناغەيەك خۇشەويستى بونىاد دەنئىت؟

ستىقان شەمزينانى: لەسەر بىناغەي سۆز، لەوانەيە ژىرىيم فەرمانم پىيكات ئەو كەسەي ھەلمبىژاردوو كەسكى گونچا و ھاوشان نەبىت لەگەل مەبىيانووى جىياوازى جىنايەتى يان ھەر جىياوازىيەكى تر، بەلام سۆزى مەمىشە ھەك پائىنەرىك، ھەك رەشەبايەك دەمبات بۆ لاي.

ھەزم لەو نىيە بەزمانى مەجازو شىعەرى قەسە بىكەم، بەلام ئەو ھەقە دەللىت فلان كورتە بالايە، لەچىنى خوارەوئەيە، لەبەرەمبەرىشدا ئەمە سۆزە ئەو شتانە لەبىرەدەباتەو.

ئەوين: تۆ دەللى عەشق بەعەقل ناكىت بەلگە بەسۆز، بەلام تا چەند بىروات بە سۆزى كورانى ئەم زەمانە ھەيە كە لەرۆژىكىدا داواي پەيوەندىي لەدە كچ دەكەن؟

ستىقان شەمزينانى: مەنىش دەللىم تۆ ناتوانىت يەك دانە سۆز دابەش بىكەت بەسەر دە كەسدا، بۆيە بەبرواي مە ئەو پەيوەندىيانە نابنە عەشق، ھەركاتىك بوونە عەشق بەو شىوئەيە لەوقالبەدا نامىننەو.

ھەك لەسەرەتاشەو و تەم ئەمانە لەبىنچىنەو خۇيان عەشق نىن، بەشىوئەيەك لەشىوئەكان كات بەرپىكرەنن و ئومىدى ئەوئەيان لىناكرى رۆژىك بىتە پىشەو بەچنە بازەنى عەشقەو.

ئەو رەوشتى دەستبازىو دەرئەنجامىكى زۆر خراپى تىگەيشتەمانە لەپەيوەندىي سىروشتى نىوان ھەردو رەگەز.

ئەوين: جۆرىكى تر لەخۇشەويستى سەرىھەلداو لەرپىگەي مۇبايلەو بى ئەوئە ئەو دوو كەسە يەكترىان بىنئىبىت خۇشەويستى دەكەن، تۆ چۆن لەمە دەرۋانىت كە تەنانەت نايانەوئىت خۇيان نىشانى يەكتر بىدەن؟

ستىقان شەمزينانى: ئەو فۆرمە ھەرنائىكى ھەبىت ناوى خۇشەويستى نىيە، ھەك و تەم بەتالىكرەنەوئە ئەو سايكۆلۇژىيەتە ھەلچوئەيە كە ھەمىشە شەرمەن و ترسۇك بوو لەوئە راستەوخۇ و بى سەمىنەو بەرەو رووى رەگەزى بەرامبەر بىتەو، ئەو بەرەست و لەمپەرە كۆمەلەيەتەيەكانى كۆمەلگەي ئىمەن ناھىلن ئەو دوو مەوئە بەشىوئەيەكى ئازادانە لەگەل يەكتر مامەلە بىكەن و يەكتر بخوئىننەو. گەنجى چەپىنراوى كورد ناچارە بۆ ئەوئە گوئى لە دەنگى كچىك بىت يان بە پىچەوانەو، لەو رپىگەيەو ئەو بۆشايە عاتىفىيەي ھەيەتى پرى بىكەتەو، بەلام ھەقىقەتەن ئەم گەنجانە گوناھن چۈنكە ۋا دەزانن عەشق دەكەن، چۈن ئەو كەردەيە سەدو ھەشتا پلە بە پىچەوانەي عەشقەوئەيە.

بەكورتى ئەو رپىگەيە رپىگەي عەشق نىيە، دۆزىنەوئە درزىكە لەو دىوارە ئەستوررو پۇلاينەي كە كولتوروى كوردەوارىي لەنىوان دوورەگەزەكەدا دروستىكرەدو و رۆژانە چىمەنتۆي زىاترى تىدەكات.

ئەوين: زۆربەي كورپان بەبىيانووى سەيرو سەمەرەو نايانەوئە كچان بىيىن و تەنبا بە مۇبايل عەشق دەكەن تۆ چۆن سەيرى ئەمە دەكەيت؟

ستىقان شەمزينانى: ئەو گەنجانەي باسايان دەكەيت ژمارەيەكى زۆر كەمەن لەچا و ئەو لىشاو بىشووئەيە گەنجە بەدبەختەكان، بەپىچەوانەو بەشى زۆرى كورپان تەمەزۇن كچىك بىيىن، پىموانىيە ئەوئە تۆ باستىكر و ابىت، ئەگەرىش و ابو و وئەي كۆمەلگەكەمان پىشان دەدات چەندە ترسى دروست كەردو و لەسەر رۆحى عاشقەكان و چەند تەرەو دەرەقە بەرامبەر بەخۇشەويستە نازدارەكان. لاموانىيە كورپىك ھەبىت ھەز بىكات كچىك كە پىشتر گوئى لەدەنگى بوو نەبىنن، بەپىچەوانەشەو ھەر راستە، بەقەناعەتى خۇم ئەگەر ھەردوولا بزانن فورسەتىكى لەبارو بى ترس ھەيە بىگومان دەيانەوئە يەكتر بىيىن.

ئەوين: ئەي ئەگەر ئەو فورسەتەشى ھەبوو بەلام ھەر نەيانوئىست يەكترى بىيىن؟

ستىقان شەمزينانى: ديارە دەبىت لەرۋوئە دەرۋونىيەو شىكارىي بۆ كەسەيتى ئەو مەوئە بىكرىت، لەوانەيە ئەو كەسە لەرۋوئە سايكۆلۇژىيەو گرىو گوئى ھەبىت، يان كەسەيتىيەكى ناكۆمەلەيەتى بىت و ھەستى خۇ بەكەمزانن تىايدا دروست بووئىت.

بەلام دىسان پىموايە ژمارەي ئەو كەسانە زۆر زۆر كەمە، بۆناسىنەوئە نەخۇشەيەكانى ئەم كەسانەش دەبىت لەرۋوئە دەرۋونىيەو

بىناخوئىنەنە، ئەمىش ئىشى پىسپۇرانى بواری دەرۋونشيكارىيە بەم كارە ھەلست.

ئەۋىن: بەلام تۆ پىتۋانىيە خۇشەۋىستى ئىستا ھەموۋى بوۋە بەرپاۋاردن و خىانەت و دەست گەرمكردنەۋە؟

ستىقان شەمىزىنانى: با ئىمە چەمكەكان جىابكەينەۋە، قۇلپىن قۇلپىنە، دەست گەرمكردنەۋە دەست گەرمكردنەۋە، رابواردن ناۋى خۇى بەخۇيەۋەتتى، خىانەت ھەر خىانەتە، خۇشەۋىستىش ھەر خۇشەۋىستىيە و تا قىيامەت وەك خۇى دەمىننەۋە.

ئەۋىن: تۆ وتت ئەو پەيۋەندىيە لەرپى مۇبايلەۋە دروست دەپىت بەخۇشەۋىستى نازانم بەلام ئەم حالەتە بوۋە بە خۇشەۋىستى و زەۋاجىشى لىكەۋتتەۋە ئەى ئەمەيان چى؟

ستىقان شەمىزىنانى: مەرج نىيە ئەو پەيۋەندىيە زەۋاج دروست دەكات خۇشەۋىستى بىت، تەنانەت زۇربەى

ھاسەرگىرىيەكانى كۆمەلگەكەى من و تۆ ھىچ كىماسىيەكىان نىيە جگە لەخۇشەۋىستى، لەلايەكى ترەۋە لەۋانەيە لەزۇر حالەتدا ئەو پەيۋەندىي گرتە بوۋىتتە ھۇى دروستبوۋى خۇشەۋىستى بەمانا كوردىيەكەى، بۇيە دەللىم بەمانا كوردىيەكەى، چۈنكە تەنبا لەكوردستاندا ئەو جۆرە خۇشەۋىستىيەم بىنيۋە، ئەۋجا پىشان دەمانووت عەشق لەنىگايەكەۋە دەست پىدەكات تا ئەۋى مۇرۇف وىران دەكات، رەنگە لەمەۋدوا ۋاپىۋىست بكات بلپىن عەشق لەزەنگى تەلەقۇنىكەۋە دەست پىدەكات. بەرپۇز شىۋازەكانى رۆيشتن بۆ عەشق ئەم شىۋازە نىيە (ۋاتە لەرپى مۇبايلەۋە)، ئاخىر كاتلىك عەشق دىتە ناۋناختەۋە لەرپى مۇبايلەۋە نايەت، مۇبايل ئامپرىكى بىگيان و مردوۋە ناتوانى ئەو كارە راپەرىنپىت.

تۆ مۇرۇفلىك نەبىنيت ناتوانى ھىچ برپارىكى لەسەر بدەيت، لەباشترىن حالەتدا تۆ ۋەك ئەو كۆپرە ۋادەبىت كە لەئىانىدا فىلى نەبىنيۋە دەست دەدات لەشفرەكەى دەللى فىل شفرەيەكى رەقە، با كەمىك بى پەردەۋ پىچ و پەنا قسەبەكەىن، ئەو جۆرە تەنباۋ تەنباۋ پالئەرە سىكىسيەكان لە پىشتىيەۋەن، گەنجى ۋلاتەكەى من و تۆ ھىچ رىگەيەكى نىيە بۆ ئەۋى بتوانىت مومارەسەى سىكىس ئەنجامىدات لەرپى زەۋاجەۋە نەبىت، دەپىت پىش ئەۋى فىلمى بسووتىت ژيانى ھاسەرىي پىكىپىنپىت. من ئەۋە ناۋ دەنپم پەيۋەندىي مۇبايل، ناۋىدەنپم زەۋاجە مۇبايل، يان خۇشەۋىستى مۇبايل كەخۇشەۋىستىيەكى عەنتىكەۋ تايىبەتى كوردىيەۋ عەشق نىيە.

ئەۋىن: بەلام زۇرجار ھەبوۋە كەسىك لەرپى مۇبايلەۋە خۇشەۋىستى كىرۋە، بەلام بى ئەۋى بىبىنپىت زۇرىشى خۇشەۋىستىۋە، ئەمە چۆن لىكەدەدەيتەۋە؟

ستىقان شەمىزىنانى: ئەۋى تۆ دەپىلپىت سىجرە، سەرم لەۋە دەرناچىت.

ئەۋىن: تۆ چۆن سەيرى ئەو پەيۋەندىيە دەكەيت كچەكە بەكۆرەكە دەللىت ۋەك برام ۋايت يان كۆرەكە بەكچەكە دەللى ۋەك خوشكم ۋايت ھەموۋىشى سەر زارەككىيە؟

ستىقان شەمىزىنانى: ئەۋە موحامەلەيەكى زۇر سەيرى كۆمەلگەى كوردىيە، مۇرۇفى ئىمە بۆ ئەۋى ھەمىشە پاكىتى خۇى نىشان بدات، ناچارە كۆمەللىك تەمسىل بكات و كۆمەللىك درۆى شاخدار بھىنپىتە پىشەۋە، تا بە بەرامبەرەكەى بلپىت كچەكە يان كۆرەكە، من ھىچ مەرامىكى خراپ و سىكىس و بىگانانەم بەتۆ نىيە، ۋەك برا يان ۋەك خوشك پەيۋەندىي لەگەل تۆ دەرگم.

مۇرۇفى ئىمە دەيەۋى ھەمىشە ۋىنەيەكى پاكى خۇى نىشان بدات و ۋەھا لەبەرەمبەرەكەى

بگەيەنپىت لە سىكىسى (قىزەۋن) بەدوۋرە، باشترىن ۋىنەۋ چەتر خوشك و برايەتتىيە، چۈنكە ھەموۋ دەزانىن لە تەۋاۋى دونىادا ھىچ خوشك و برايەك مومارەسەى سىكىس ناكەن و پاكترىن پەيۋەندىيان بەيەكەۋە ھەيە، بۇيە ئەۋ كە بەتۆ دەللى ۋەك خوشكم ۋايت و يان بەمن دەللىت ۋەك برام ۋەھايت، پاكەنەيەكى پىشۋەختە، تەنباۋ تەنباۋ لەپىناۋى پىشكەشكردى ۋىنەيەكى بىگەردو نەۋونەيى خۇماندايە ھەر لەسەرەتاي ناسىنەۋە ياخود بەدرپىزايى ئەۋ پەيۋەندىيەكى كە بەيەكەۋە ھەمانە.

ئەوين: دواچار دەمەۋىت بىلەن دوا پەيامو دوا ئامۇزگارلىق چېيە بۇ گەنجانى ولاتەكەمان كە چۆن خۇشەۋىستى بىكەن وىچ شىۋەيەك بىگەيەننە ئەنجام؟

ستىقان شەمزيانى: لەپىشدا دەمەۋىت بىلەن زۆر قىنىم لەۋشە ئامۇزگارلىق دۇى ھەر جۆرە ئامۇزگارلىق كىرىلىكى خەلگەم، ئاخىر مەن خۇم چېم تا ئامۇزگارلىق خەلگەم؟ بەلەم ئەگەر دەك بۇچوون ئەزموونىكى تايىبەتتى بىت بە گەنجەكانى ھاۋتەمەنى خۇمى بىلەن تا بەرۋىشنى كارىك ئەنجام بىدەن ئەۋەيان شىتېكى تەرە رەنگىي يەك دوۋقەسەم ھەبىت بۇ دركاندىن.

مەن پىموايە خۇشەۋىستى پەلەيەكى زۆر بالاۋ كارىگەرە، لەبووندا ھىچ وجودىكى تەرنىيە دەك ئەۋ، بۇيە ئەۋانەى بەمۇبايل ئەنجام دەدرىن و لەسەر گىردو بەرزايەكانى قەراغ شار روۋدەدەن يان لەبەردەم دەرگاكانى خۇيىندىگانى كچان دەيانىبىن ھىچان ناتوان بىنە خۇشەۋىستى، ئاخىر ھاۋرې ئازىزم خۇشەۋىستى بىرىتېيە لەپەيۋەندىيە رۇحىيە قوۋل و بىگەردەكان.

دوا لەگەنجانى ولاتەكەم دەكەم خۇيان پەرۋەردە بىكەن و بەفۇرمىكى راست و دروست و بەرۋى ئاۋىتەى خۇشەۋىستى بىن و پەيمان لەگەل خۇشەۋىستى و ئەۋكەسانە بىستەن كەخۇيان دەيانەۋىن و بەكامى دل و بەۋپەرى مەمانەۋە قەناعەتەۋە دەيانەۋىت بۇ ھەمىشە بۇ يەكتىر بىن و بۇ يەكتىر بىزىن، وابزان ھەر لەبناغەۋە يەك رۇخ و جەستە بوون و شىشېرى قەدەر دوۋلەتى كىردوون.

وا لەپەرۋەكە پىروان بەيەكگەيشتىن واتە بوۋنەۋە بەيەك، ھەرواش دەك نىۋەيەكى ناتەۋاۋ خۇيان بىيىن كە لەكاتى عەشقدا دەپنەۋە بە يەك جەستەۋ رۇخىكى تەۋاۋ و كامل.

تېيىنى:

1- ئەم ھەفەيەيىنە پوختەى دىمانەيەكى دوو ئەلقەيى بەرنامەى (دىاردەكانى كۆمەل) رادىۋى ھەرىمى كوردستان- سىلمانىيە، كە بەرنامەكە لەلەيەن رۇژنامەنوۋس (ئەۋىن عەلەئەدىن) دەۋە ئامادەۋ پىشكەش دەكرىت.

2- ھەموو پىرسىارو ۋەلەمەكانى ئەم ھەفەيەيىنە بى ھىچ دەستكارىيەك لەبەر كاسىتەكانى دىمانەكە نوۋسراۋنەتەۋە، تەنبا ئەگەر ۋەلەم رستەيەك دوۋبارە بوۋىتەۋە لىۋ لابرۋە، جگە لەۋەش ھەموو ئەۋ پەيۋەندىيە تەلەفۇنىانەى بۇ بەرنامەكە ھاتوون لەگەل ۋەلەمەكانىاندا نەۋوسراۋنەتەۋە، چۈنكە زۆرتىنى ئەۋ پەيۋەندىيانە يان ھەمان ئەۋپىرسىارانە بوون كە ئامادەكارى بەرنامە پىرسىبوۋنى يان پەيۋەندىيان بە ھالەتى تاكەكەسىيەۋە ھەبوۋە، بۇيە بەپىۋىستەمان نەزانى لىرەدا ھەبن.